
Василь Симоненко. Казка «Цар Плаксі́й та Лоскотон»

5 клас

Світлана Классович,
учитель української мови та літератури
ЗОШ I—III ступенів № 3,
старший учитель

Тема: Характеристика дійових осіб. Життєві позиції героїв казки (оптимісти та песимісти).

Мета: продовжити опрацьовувати ідейно-художній зміст літературної казки В. Симоненка, вчити дітей характеризувати дійових осіб казки; розвивати культуру зв'язного мовлення, вміння висловлювати власні міркування щодо прочитаного.

Цілі.

Учні знатимуть: зміст прочитаної казки; основні риси характеру дійових осіб.

Учні вмітимуть: характеризувати життєві позиції царя Плаксі́я та Лоскотона (оптимістичні і песимістичні), визначати основні риси дійових осіб твору; висловлювати особисте ставлення до зображуваного, проводити аналогії з сучасним життям.

Тип уроку: урок закріплення та застосування знань, умінь та навичок.

Обладнання: підручник, роздавальний матеріал.

Методи, форми, види, прийоми роботи: бесіда, слово вчителя, робота з підручником, складання таблиці, робота в парах, прийом «незакінчене речення».

Ім'я уроку: Добро –вічне, а зло гине.

Методичне надзавдання уроку: допомогти учням усвідомити справедливість вислову: «Казка ... велить бути у житті сміливим і мудрим, долати перешкоди й біди і не забувати добра святого...»

(В. Шевчук).

Хід уроку

I. Мотиваційний етап

1. *Забезпечення емоційної готовності до уроку.*

Учитель. Доброго дня усім! Сьогодні у нас незвичайний урок, бо і день незвичайний: у нас на уроці присутні гості. І всі ми хвилюємося (правда?), і я теж. Тому

пропоную розпочати наш урок з... усмішок. Давайте подаруємо один одному посмішку, з нею легше йти по життю. (Діти обмінюються посмішками.)

2. Актуалізація суб'єктивного досвіду.

Учитель. Коли ми посміхаємося, все довкола здається нам своєрідним, піднесеним. Кажуть, сміх – це здоров'я. Вчені вважають, що сміх продовжує життя людини, допомагає долати хвороби... Як ви думаєте, кому легше на світі: людям веселим, дотепним, із почуттям гумору – оптимістам – чи песимістам, які все бачать у похмурих, нерадісних барвах? А чому? А які ви? Запитайте кожен сам себе (заслуховуються кілька відповідей дітей з обґрунтуванням).

А в якому творі головними героями є песиміст та оптиміст? Усі прочитали твір? Що ж, проведемо конкурс «Найуважніший».

Упродовж 3 хвилин вам необхідно підтвердити або спростувати твердження на тему «Сторінками життя і творчості В. Симоненка». Якщо згодні з твердженням, то пишете «Так», а якщо ні, то пишете «Ні».

В. Симоненко народився в с. Біївці на Київщині? (Ні)

Навчаючись у школі, майбутній письменник був дуже здібним учнем? (Так)

Василь – допитливий хлопець, багато читав? (Так)

Плаксій – цар країни «Сльозолий»? (Так)

У Лоскотона були великі вуса? (Так)

Плакота – найстарша дочка Плаксія? (Ні)

У торбині Лоскотон носив сміх? (Так)

Плаксій любив пити газовану воду? (Ні)

Капітан Макака – найкращий друг Лоскотона? (Ні)

Плаксій залишився на троні? (Ні)

Плаксій і Лоскотон товаришували? (Ні)

У Плаксія було 4 синів? (Ні)

Ключ: «Так» – 5, «Ні» – 7.

Взаємоперевірка.

II. Цілевизначення та планування

1. Повідомлення теми й мети уроку.

Учитель. Сьогодні ми продовжимо роботу зі змістом казки В. Симоненка «Цар Плаксій та Лоскотон». Коли я прочитала цей твір, то на думку спали такі слова античного філософа: «Краще терпіти нужду і бути веселим, ніж жити в розкошах, не знаючи почуття радості».

– Чому? – запитала я себе. Мабуть, через те, що багатство та розкіш не завжди приносять радість. Можна бути багатим, мати всього вдосталь, але бути самотнім і жити сірим одноманітним життям, не відчувати радості. А людина з малими достатками, але маючи багато друзів, життєрадісна, весела – вона живе повноцінним щасливим життям. Такі люди – оптимісти. Про це сьогодні поговоримо. Тема нашого уроку та мета (на початку конспекту)..., а епіграфом стануть слова Епіктета. Скажіть, а як ви розумієте ці слова? Яке слово ви чуєте вперше, чи розумієте його зміст? А що ви думаєте з приводу вислову Епіктета?

2. Визначення учнями власних цілей.

Учитель. Загальні цілі у вас на картках. Чого ви очікуєте від сьогоднішнього уроку? (Робота в парах; на сонячних промінчиках учні пишуть цілі і розміщують на дошці.)

– Скажіть, від чого залежить гарний настрій людини, її емоційний стан? Під впливом яких чинників він твориться? (Відповіді учнів.)

– Сміх – це здоров'я. Саме добрий сміх не ображає, а виліковує людину. Тож не забувайте посміхатися, підбадьорюючи один одного, як це робив дядько Лоскотон.

III. Опрацювання навчального матеріалу

1. Робота зі змістом казки.

Учитель. А чому цей твір – казка? (Бо у ньому розповідається про вигадані, фантастичні події). Це народна чи літературна казка? (Літературна, бо має конкретного автора – В. Симоненка.) Давайте пригадаємо її зміст (ланцюжок).

Спіраючись на текст, охарактеризуємо героїв твору, заповнимо таблицю (робота в парах).

Ім'я героя	Портрет	Вчинки	Риси	Доля героя
------------	---------	--------	------	------------

2. Озвучення напрацювань (відповіді дітей).

3. Бесіда за питаннями (фронтально).

Про що розповідає ім'я героя?

Прочитайте опис портрета героя і прокоментуйте його.

Назвіть риси характеру та розкажіть про спосіб життя героя, підтвердивши думку словами із казки.

Яка життєва позиція царя Плаксія? А дядько Лоскотона?

Як автор ставиться до героїв? Чому ви так вважаєте?

Яка сім'я була у царя Плаксія?

Хто з них оптиміст, а хто – песиміст?

Яка доля героїв?

Скажіть, чому люди люблять дядька Лоскотона і не люблять Плаксія?

До якої країни нам треба мандрувати? А як знайти туди дорогу?

Що вас зацікавило у творі?

Чи легко робити добрі справи?

Чи схожа історія, описана у казці, на сучасне життя? Чим? (Боротьба між добром і злом.)

Що уособлює дядько Лоскотон, а що – Плаксій? (добро – зло)

Що перемогло – добро чи зло? (Добро – вічне, а зло – гине.)

4. Аналіз імені уроку.

– Ось цей вислів і є ім'ям нашого уроку. Чи згодні ви з ним?

5. Міні-твір «Моє враження від прочитаної казки».

IV. Рефлексивно-оцінювальний етап

Серед людей, які вас оточують, ви зустрічали більше «плаксіїв» чи «лоскотонів»?

Чи доводилось вам бути у ролі Лоскотона? Що ви відчували? Розкажіть про це (відповіді учнів).

Чого нас навчає казка?

Що хотів автор донести до нас, читачів, цим твором, яку думку?

Незакінчене речення: «Урок допоміг мені...», «Казка змусила мене задуматись над тим, що ...».

Що знаємо на кінець уроку? (Зміст казки.)

Що вміємо? (Характеризувати героїв.)

Чи досягли ми поставлених цілей? (Відповіді дітей.)

Самооцінювання.

Закінчити речення: «Я сьогодні молодець, бо...».

"Найкраще на уроці працювали ..., тому що...".

"Ім допомагали...".

Домашнє завдання

Обов'язкове: написати лист дядьку Лоскотону. З яким проханням ви б хотіли до нього звернутися?

За бажанням: придумати власний варіант заголовка до казки, обґрунтувати його.